

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

LI. ÉVF.

KÖZLÖNYE

7. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árt járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék. ☞

(Telefon: 37—22.)

Adalékok a tölgy-lisztharmat elleni védekezéshez.

Irta: *Osterlamm Ernő* m. kir. főerdőmérnök.

A kultúra fejlődésével erdőalkotó fanemeink királya, a tölgy mindig több és több területet veszít a tenyészetére oly kiválóan alkalmas lapályos és dombos vidékeken. A szántóvető ember szívós kitartással szorítja vissza ezen legértékesebb fanemünket az elő- és középhegységek tájékaira.

Látva legszebb tölgyeseinknek illetén apadását, kétszeres aggodalom fog el bennünket erdőgazdákat, midőn féltő gonddal létesített tölgyfiatalosainkban, kihatásaiban még ismeretlen, de életmódjánál fogva felette veszedelmesnek mutatkozó mikroszkopikus ellenség, az u. n. tölgy-lisztharmat felléptét és mindinkább való térhódítását tapasztaljuk.

Tétettek ugyan kísérletek a lisztharmat elleni védekezésre a kénporozással, biztos eredményt elérni ezzel sem sikerült. De ha lehetne is sikert elérni vele, azt a gyakorlati életben majdnem lehetetlen volna alkalmazni, mert nagyobb kiterjedésű ültetvények kénporozása majdnem kivihetetlen.

Ezt legfeljebb csemetekertekben lehetne alkalmazni. Ma tehát a lisztharmat pusztításaival szemben teljesen tehetetlenek vagyunk.

A tölgy-lisztharmat tölgyeseinkben nagyobb mérvben csak néhány év óta lépett fel, s így megfigyeléseim is csak rövid keletűek, azokat föltétlen bizonyosságúaknak tehát még nem merem állítani. Az ügy fontosságánál fogva azonban szükségesnek tartom azok közlését, hogy ez irányban több oldalról és más viszonyok között is tétessenek megfigyelések, s ha azután megfigyeléseim helyessége több oldalról is beigazolást nyer, akkor a tölgy-lisztharmat elleni védekezés oly módjának jutottunk a birtokába, melyet a gyakorlati életben is lehet alkalmazni.

Mint ismeretes, a lisztharmatgombák (*Erysiphei*) myceliuma a levelek külső felületén fejlődik. A mycelium szárain képződnek a conidiumok, melyek a nyár folyamán tovább terjesztik a gombát.

Megfigyeléseim szerint a gomba tovaterjedésének egyik elengedhetetlen és legfőbb feltétele a napfény és világosság, mert ott, ahol ezt nélkülözi, ott alig tud elszaporodni.

Ennek igazolására felemlitem, hogy idős 0·7—1·0 záródású tölgyesekben levő csemetéken a lisztharmatot alig lehet észlelni, míg a közvetlenül mellette levő tölgyfiatalosok fácskái mind el voltak lepve a lisztharmat által. Ez utóbbiakat állandóan érte a napfény, míg előbbieket elől a vén fák lombkoronái felfogták a nap-sugarakat és valószínűleg a gomba spóráit is.

Hogy mennyire életfeltétele a napfény ezen gomba tovaterjedésének, az az alábbi jellegzetes esetekből kitűnik.

Kerületemben televénydús, agyagos üde talajon ujonnan létesített és tölgycsemeték nevelésére berendezett 3 kat. holdas csemetekert van. Az itt nevelt kétéves kocsánytalan tölgycsemeték az 1910. évben már teljesen el voltak lepve a lisztharmattól. Az 1911. év tavaszán az esős és enyhe időjárás folytán a gyom ezeket a csemetéket igen ellepte, úgyhogy május hó végén megkezdtem a gyomlálását, de a később megindult mezőgazdasági munkák következtében beállott munkáshiány miatt az egymás mellett fekvő és egyenként 1479 m^2 kiterjedésű három tábla közül csak két táblát tudtam a gyomtól kitisztítani, míg a harmadik tábla gyomlatlan maradt június hó végéig.

Június havában igen szép derült időjárás volt. Június hó

végéig legnagyobb meglepetésemre a két kitisztított táblában levő csemetéken rohamosan terjedt a lisztharmat, míg a gyomlálatlanul maradt tábla tölgycsemetéin a lisztharmat sokkal kisebb mérvben volt észlelhető. Megjegyzem, hogy a gyom ebben a táblában a csemeték magasságának kétszeresére is nőtt, és így az a csemetéket beárnyékolta. Hogy a gombafaj terjedését a beárnyékolás tényleg megakadályozni látszik, annak beigazolására még egy esetet tartok felemlítendőnek.

A kezelésem alatt álló erdőgondnokság területében és pedig Krassó-Szörény vármegye Dobosd község határában az 1911. év tavaszán 35·7 kat. hold kiterjedésű erdei tisztás volt kocsányos és kocsánytalan tölgycsemetével beerdősítendő.

Miután ezen a tisztáson a korábbi években többször volt alamtűz, s ennek következtében igen buja fű és gyom verte fel magát, részben a gyom kiirtása, részben a kiültetendő csemetéknek még egy ideig való gondozhatása céljából, a tisztás hat évre mezőgazdasági köztes művelésre adatott ki, olyképen, hogy a használat 4-ik évében a beerdősítés foganatosíttassék.

Ez az üde, televénydús, agyagos talaju, É, ÉK és D fekvésű tisztás 270—324 *m* tengerszín feletti magasságban terül el és 5—25° lejtten bir. A csemeték kiültetése az 1911. év tavaszán eszközöltetett.

Kiültetésre más nemű csemete nem állt rendelkezésre, mint amelyet a lisztharmat úgy az 1909., mint az 1910. év nyarán teljesen ellepett. Éppen ezért igen féltő volt, hogy ezek a lisztharmat által már két éven keresztül megtámadt csemeték a csemetekertből való kiemelést, szállítást és az átültetést meg fogják selyleni, s ennek következtében a lisztharmat újabb támadásával szemben nem lesznek oly ellentállóak. A csemeték kiültetése 3 *m* sor- és 75 *cm* csemetetáv mellett tavasszal történt. A csemetesorok közé három sor tengerit vetettek. A csemeték fejlődését állandóan figyelemmel kísértem s legnagyobb meglepetésemre azt tapasztaltam, hogy míg a kiültetett s a korábbi években a lisztharmat által teljesen ellepett csemeték alig egyharmadán volt a lisztharmat észlelhető, a csemetekertben visszamaradt csemetéket a lisztharmat ismét nagymérvben lepte el.

Ebből ismét csak azt a következtetést vonhattam le, hogy a

kiültetett csemetéken a kukoricza mérsékelt beárnyékolása folytán nem terjedhetett el a lizstharma, míg a csemetekertben, ahol a csemeték nem nyertek sehonnan sem védőárnyékot, a lizstharma akadálytalanul szaporodhatott.

Ha két éven át folytatott megfigyeléseim nem a véletlen összecsapásából erednek, ez esetben a tölgy-lizstharma továbbterjedését preventív intézkedésekkel könnyen meggátolhatjuk, s tölgyeseinket egyik veszedelmes ellenségüktől szabadíthatjuk meg.

A preventív intézkedések gyakorlati megoldása — más okból ugyan — tulajdonképpen kezdetét is vette már akkor, amikor a kincstári erdők jelenlegi vezetősége oda törekszik, hogy a tölgyeseinkben eddig divott tarvágás teljesen mellőztessék s helyette a fokozatos felújító vágás alkalmaztassék. Ezen kihasználási mód nyújtotta, eléggé ismert előnyök mellett el lesz érhető az, hogy akár a természetes uton keletkezett, akár pótlás céljából alátelepített tölgycsemetéket mindaddig árnyékban tarthatjuk az anyafák védelme alatt, ameddig azt a csemeték létérdeke megkívánja.

Miután eddigi észleletek szerint a lizstharma főként csak a fiatal tölgyfácskákon és csemetéken lépett fel, s azok fejlődését veszélyezteti, míg az idősebb fákon nem észleltetett, a jövőben a fokozatos felújító vágás beállításánál azon a vidéken, ahol a lizstharma fellépett és annak pusztításaitól tartanunk kell, a kihasználás mérvét akként szabályozhatjuk, hogy a kikelt vagy alátelepített csemeték oly beárnyékolás alatt és addig álljanak, ameddig azokat a lizstharma károsításaitól óvnunk kell.

Eddigi megfigyelések szerint a lizstharma a legelsőbbben és legnagyobb mértékben mindig a csemetekertekben lépett fel és így éppen azok az egyedek vannak megtámadva, melyeket erdőnevelés céljából természetünk. Kérdés, hogy már az élet első éveiben megtámadott és így kóros egyedekből lesz-e majd életerős, ép és egészséges nemzedék nevelhető.

Megkísérlendőnek vélném a tölgycsemetéknek beárnyékolt területen való nevelését.

Ezt úgy érhetnők el, hogy tölgycsemetenevelésre szánt kertjeinkben egyenes sorokba gyorsan növvő fanekeket ültetnénk s midőn ezek kellő árnyékot tudnak már nyújtani, alájuk a rendes módon tölgymakkot vetnénk.

Addig pedig, míg ily csemetekerteket be tudnánk rendezni, az ültetéshez szükséges csemetéket erre alkalmas erdőrészekben nevelnénk, mely erdőrészekben csupán annyi fát hagynánk meg, mint amennyi a kívánt árnyékot szolgáltatja.*)

Az eddiginél talán valamivel többre fog kerülni ily módon a csemetenevelés, mert a gyökeres talaj megmunkálása költségesebb lesz, de ezzel szemben egészséges, a lisztharmattól ment csemetéket fogunk nevelhetni.

A szibériai magtörő vándorutjai.

Irta: *Schenk Jakab.*

Öszre fordult az idő. Néma csönd borul a mérhetetlen, fenégesen zord czédruerdőre. Messzire elhallatszik minden nesz. Oly béke és nyugalom honol a rengetegben, mintha itt nem is uralkodnék az a természeti törvény, melyet lángelméjű fölfedezője a létért való küzdelemnek nevezett el.

Egyszerre azonban fergeteg módjára lármás zajongó madársereg tör elő. Cserregve, kattogva sűrög, kutat, keres, majd elégedetlenül tovaszáll. Szibériai magtörők (*Nucifraga caryocatactes macrorhyncha*) voltak. Táplálékot kerestek, de hiába. Máskor legfeljebb ha egy-egy család járja együttesen az erdőt, de most kivételes állapotok vannak. Rossz idők járnak; éhínség fenyeget.

Ismeretlen számú évtizezredek folyamán szinte kizárólagosan a szibériai czédrus (*Pinus cembra sibirica*) toboztermésének fölnyitásához és magjának fogyasztásához alkalmazkodott ez a madárfaj. Észak-Oroszország és Szibéria óriás kiterjedésű czédruerdei lehetővé tették, hogy fönmaradjon ez az alkalmazkodás, amely tán a jégkorszakban lett általánossá, amikor ez a madárfaj a palaeontologiai leletek tanúsága szerint egész Európában honos volt.

A magtörőnek Európában élő formája (*Nucifraga caryocatactes typica*) vagy későbbi bevándorló, vagy pedig a jelenleg

*) A beárnyékolást igen könnyen és gyorsan el lehet érni, ha pl. kendert vetünk minden 2—3. sorközbe. Szerk.

szibériainak nevezett ősbibb formából keletkezett a megváltozott táplálékhoz való alkalmazkodás révén. Az európai forma főtáplálékát ugyanis a mogyoró alkotja, melyet erős vésőszerű csőrrel szokott fölvágni. Ezzel szemben a szibériai magtörő csőre sokkal karcsubb és felső kávája két-három milliméterrel hosszabb az alsónál. Természetes dolog, hogy ilyen alkatu csőrrel sohase tudná feltörni a mogyorót, de a toboztermést jobban tudja fölnyitni. A csőrnek ez az alakulása a korreláció elvének megfelelően a testalkatot is megváltoztatta. A szibériai forma gyöngébb, karcsubb, az európai erősebb, zömökebb. Egyébb különbség alig van. A színezet ugyanaz. A fark végén levő szélesebb fehér sáv csak a szibériai forma öregebb példányaira nézve biztos megkülönböztetési jegy.

Míg az európai formánál a mogyoróhoz mint főtáplálékhoz való alkalmazkodás következtében a tulszaporodás alig lehetséges (minthogy a mogyoró seholy alkot rengeteg erdősegeket), addig a szibériai formánál éppen a főtáplálék tömeges előfordulása miatt a szaporodás szinte határtalan. Az erdő mélyében élő madárnak kevés az ellensége, a kedvező megélhetési viszonyok pedig még annál inkább elősegítik a faj állomány fölszaporodását. Néhány egymásután következő kedvező esztendő folyamán a magtörők száma ily módon óriásira növekszik. Annál nagyobb azonban egyúttal a reakció is, ha valamelyik esztendőben kimarad az áldás. Ahol különösen silány a termés, ott a rengeteg fogyasztó csakhamar kimeríti a készleteket, s nem marad egyéb hátra, mint kivándorolni, jól táplálkozási területeket fölkeresni. Utközben mind nagyobb és nagyobb mennyiségben verődnek össze az éhségtől hajtott madarak. Amerre járnak, egy-két nap alatt learatják a cédrustermést, azután odább állanak.

Az ily módon kifosztott területek benszülött madarai még egy ideig eléldégnének a maradékokon, de azután őket is kergeti az éhség, őket is elragadja az ár. Lassanként hozzácsatlakoznak az új jövevényekhez és megindul a tömeges kivándorlás az éhinség tanyáiról, a biztos halál elől a vélt bizonytalan elé.

A menekülőket Oroszország végtelen pusztaságai, termékeny síkságai fogadják. Az éhes sereg nekiesik mindennek, ami csak valamiképen is enni való. Főleg a kendermagot pusztítják, meg-

vágják az érett paradicsomot, rovart szednek, hulladékban, trágyában kutatnak magtörmelék és rovar után. A később érkezők szoritják tova a korábbiakat s előzönlük ily módon az egész kontinenst, míg az óceán utját nem állja a további előnyomulásnak.

Ahová eljutnak, seholse otthonosak. Megszokott életmódjukkal seholse tudnak beleilleszkedni a viszonyokba s ezért nemcsak megjelenésükkel, hanem egyuttal butának, bambának tartott viselkedésükkel is általános föltűnést keltenek. Megjelenésük mindenütt szenzációt kelt, még ott is, ahol az európai forma is előfordul, mert az utóbbi még a legszigorubb tél idejében se szokott a lakott vidéken leszállani. A szibériai vándor ellenben mindenütt a lakott területeken jelenik meg és éppen ezért feltűnő. Az ismeretlen bizalmas madarakból azután mindenki igyekszik szerezni egy-egy példányt s megőrizni azt, mint ritkaságot.

Ily módon tömérdek elpusztul s mire elérik az előnyomulás természetes határát, az Atlanti-Óceánt, már igen megfogyott a számuk. Vajjon visszafordulnak-e, vagy pedig az óceánba vesznek azok, amelyek idáig is eljutottak, azt nem tudjuk. Visszavonulókat alig figyeltek meg. Ha itt-ott fel is tűnik egy-egy elkésett hirmondó az itt járt tömegek közül, alig hihető, hogy visszajut elhagyott honába. Biztosra lehet venni, hogy elpusztul az egész kivándorolt tömeg. Az új viszonyokhoz alkalmazkodni nem tudnak. Eddig még nincs adatunk róla, hogy a vándorutjukon érintett területeken megtelepedtek és fészkeltek volna. A szibériai magtörő kizárólagos hazáját jelenleg még mindig azok a területek alkotják, amelyeken tömegesen tenyészik a szibériai czédrus.

A kivándorlók tömegeinek teljes megsemmisülésével azonban nem pusztult ki az egész faj. Az öreg, óvatos, a rengeteg őserdő legelrejtettebb zugait is ismerő madarak az általános mozgalom idején megmaradtak az otthoni tájakon. Szükölködve maradékokon, hulladékokon éledgélve megérték a tavaszt s családot alapítanak. A szűk esztendőket a bőséges termést nyújtók váltják föl s lassan-lassan újra felszaporodik az állomány. A czédrus természetrajzába tartozik, hogy termése minden harmadik-negyedik esztendőben szűkösebb a normálisnál. Az első ily szűkösebb ciklusoknál, ameddig a magtörők még nem heverték ki a katasztrófális puszt-

tulást, ha szükségessé is válnak egyes területeken a helyváltoztatások, azok csak kisebb méretűek. Ilyenkor tán nálunk is észlelhető kisebb mérvű invázió, mint amilyen volt például 1899. évi. A későbbi szűk esztendők valamelyike azonban újra óriási tömegeket mozgósít és visz a pusztulásba, hogy a faj állományát a normális keretekbe visszazorítsa és evvel fönmaradását biztosítsa. Az ily nagyszabású inváziók csak hosszabb időközökben következnek; így az 1885-ik évi emlékezetes beözönlés óta az 1911. évi volt ismét nagyobb mérvű.

Nagyjában ilyennek képzeljük a szibériai magtörő invázióinak lefolyását. Végleges, határozott itéletet azért nem lehet még mondani, mert hiszen a mozgalmuknak csak ezeket a fázisait ismerjük pontosabban, melyek Közép- és Nyugat-Európában folynak le, míg a kiindulásról, valamint az előidéző okokról nagyobbára csak sejtelmek vannak. Tény dolog azonban, hogy ezek a sejtelmek elég megbízható alapokon nyugszanak, nevezetesen a czédrusmag árfolyamára vonatkozó statisztikai adatokon, amelyekből nyilvánvaló, hogy a magtörők legnagyobb inváziói azokban esztendőkben történtek, amelyekben a czédrusmag árfolyama a legmagasabb volt, szóval amikor legsilányabb volt a termés. Tekintettel arra, hogy a szibériai magtörők tápláléka annyira kizárólagosan a czédrusmag, hogy egész szervezete ehhez van alkalmazkodva, az összefüggés a két jelenség között félreismerhetetlen.

A szibériai magtörők vándorutjait tehát végső elemzésben ugyanaz az ok idézi elő, melyek egyéb vándormadarainkat is (pusztai talpastyuk, pásztormadár) arra kényszerítik, hogy bizonyos években tömegesen fölkerekedjenek rendes tartózkodási helyeikről és jobb táplálkozású területeket keressenek föl. Ez az ok abban rejlik, hogy ezek a madárfajok tömegesen föllépő, de periodikusan kimaradó táplálékhoz alkalmazkodtak. Kedvező esztendőkben szinte a végtelenségig elszaporodnak, annyira, hogy komolyan veszélyeztetik a faj fönmaradását; a kedvezőtlen esztendők azonban a meglevő táplálékkészletek, valamint a tulszaporodás mértékének megfelelő kivándorlást és pusztulást idéznek elő s ezzel helyreállítják a tulszaporodás következtében fölbillent egyensúlyt. Rendes vonuló madaraink nagyobb elszaporodásának megakadályozásában is igen jelentékeny tényező az őszi és tavaszi vonulás. Csakhogy

ezek tetemesen óvatosabbak és korántsem pusztulnak oly elretentő tömegekben, mint a Szibéria ember nem lakta ős rengetegekiből kiözönlő, inkább bamba, mint bizalmas magtörők.

Az időszakos vándormadarak életmódja, ugynevezett oekológiája rikitó példája annak, hogy a természetben mennyire kizárólagosan a faj fönmaradása az uralkodó elv. Az egyén teljesen alá van rendelve a faj fönmaradása érdekének, és amint erre veszélyessé válik, pusztulnia kell. A vándormadaraknak lefolyásukban is kétségtelenül érdekes inváziói igen élesen kifejezésre juttatják azt a tényt, hogy az egész élete tisztán csak a faj fönmaradásának szolgálatában áll s így nagyon értékes tanulságot nyújtanak.

A szibériai magtörő invázióinak eme rövid vázlatára kapcsán még röviden ismertetem az 1911. év őszén történt beözönlést azoknak az adatoknak az alapján, melyek az Aquila XVIII. évfolyamának 394—399. lapjain találhatók.

Az 1911. évi őszi invázió a nagyobb mérvűekhez tartozik. Kezdődött szeptember elején és tartott november végéig. Időrendben a következő helyeken észlelték vagy lőtték a vándorokat:

Szeptember 1-től október 15-ig állandóan látták őket Szovátn (Maros-Torda m.).

Szeptember 7. Kolozsvár. Ugyanitt szeptember 30-án 12—14 darabból álló csapat.

Szeptember 16. Szamosfalva (Kolozs m.).

Szeptember 19. Tornócz (Nyitra m.).

Szeptember 20. Nyitra.

Szeptember 21. Mád (Zemplén m.).

Szeptember 23. Less (Bihar m.).

Szeptember 24. Zámoly (Fejér m.).

Szeptember 26. Nógrád (Nógrád m.).

Szeptember 26. és 28. Zalogógánfa.

Szeptember 26. Tápiógyörgye (Pest m.).

Szeptember 27. és október 4. Keszthely (Zala m.).

Szeptember 28. Tárnok (Fejér m.).

Szeptember 28. Csákvár (Fejér m.).

Szeptember 30. Budapest, Zugliget. Ugyanitt október 8-án is

megfigyelték. A köztemető közelében még november 25-én is akadt egy példány.

Október elején Nyiregyháza vidékén sok volt; ugyanekkor Tiszadada és Ramacsaháza (Szabolcs m.) mellett is lóttek.

Október 5. Szepesszombat, Sátoraljaujhely, Lakompak (Sopron m.).

Október 7. Kohóvölgy (Szolnokdoboka m.), Szerep (Bihar m.), Dunapataj (Pest m.).

Október 9. Ujmajor (Győr m.), Kisekemező (Kisküküllő m.).

Október 10. Sárospatak, Szentes, Perlasz (Torontál m.).

Október 11. Jászóvár (Jásznagykunszolnok m.), Tiszacsege (a Hortobágy szélén), Királyhelmech (Zemplén m.).

Október 12. Bács (Bácsbodrog m.), Bönyrétalap (Győr m.), Csikcsekefalva, Szászkezd (Nagyküküllő m.).

Október 13. Galánta (Pozsony m.).

Október 14. Medgyes (Nagyküküllő m.).

Október 15. Visegrád (Esztergom m.).

Október 16. Dunapentele (Fejér m.).

Október 17-ig Győr, Győrszentiván, Vének (Győr m.), Tömörd és Ógyalla (Komárom m.), Kabold (Sopron m.).

Október 18. Drávatamási (Somogy m.), Kiskunfélegyháza (Pest m.).

Október 23. Székelykeresztur (Udvarhely m.).

Október folyamán Eperjesen is látták.

November elején Dés környékén tömegesen.

November 2. Válaszut (Kolozs m.), Pleternicza (Pozsega m.).

November 5. Baranyaszentlőrincz.

November 9. Kisujszállítás (J.-N.-K.-Szolnok m.), Segesvár.

November 11. Berethalom (Nagyküküllő m.).

November 15. A Mezőségen tömérdek.

November 16. Nagysink (Nagyküküllő m.).

November 25. Sávós (Fogarás m.).

Ugyanebben az időszakban, de későbbben is, látták őket Németországban, Franciaországban, Dániában, Hollandiában, majd Angliában is. Hazánkban azóta nyomuk veszett. Vajjon akad-e majd visszavonuló? Alig hiszem s az esetleg fölmerülő adatokat

csak a legnagyobb óvatossággal szabad elfogadni, vagyis csak akkor, ha az elejtett madár tényleg a szibériai formának bizonyul. Mindenesetre érdemes dolog volna avatottak részéről figyelemmel kíséreni a jelenséget és az esetleges adatokat illetékes helyre (M. kir. Ornith. Központ, Budapest, II., Debrői-ut 15.) juttatni.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának 1912. évi márczius hó 14-én Budapesten tartott rendes üléséről.

Jelen voltak: dr. *Bedő* Albert és *Horváth* Sándor alelnökök, *Almásy* Andor, *Arató* Gyula, *Csik* Imre, *Csupor* István, *Gaul* Károly, *Gesztes* Lajos, *Havas* József, *Hirsch* István, *Kaán* Károly, *Kiss* Ferencz, *Kiss* Pál, *Kócsy* János, *Lászlóffy* Gábor, *Muzsnay* Géza, *Nagy* Károly, *Péché* Kálmán, *Sóltz* Gyula, *Téglás* Károly, *Tomcsányi* Gyula, *Török* Gábor, *Török* Sándor, *Vadas* Jenő vál. tagok, *Szalai* Ernő, a számadásvizsgáló bizottság elnöke, *Balogh* Ernő és *Térfi* Béla, e bizottság tagjai és az egyesület tisztikara.

I. Dr. *Bedő* Albert I. alelnök az ülést megnyitva, sajnálattal jelenti, hogy az elnök ur öexcellenciája most vett távirat szerint elháríthatlan akadályok miatt nem lehet jelen és kimentését kéri. Távolmaradásukat továbbá kimentették: *Hoffmann* Antal, *Jákói* Géza, *Laitner* Elek, *Marosi* Ferencz, *Osztroluczky* Géza, *Szabó* József és gróf *Zselénski* Róbert vál. tagok.

Azigazgató-választmánysajnálattal veszi e bejelentést tudomásul.

II. Elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére *Sóltz* Gyula és *Téglás* Károly választmányi tagokat kéri fel.

III. A pénztár állásáról a titkár a következő jelentést terjeszti elő:
A bevétel 1912. évi január hó 1-től az ülés napjáig 34210 K 66 f.
A kiadás ugyanazon idő alatt --- --- --- --- --- 10693 „ 12 „

Rendkívüli befizetések czimén a következő összegek folytak be: kötvényben tett alapítványok törlesztésére: az alaptőkét illetőleg 1500 K, a gróf *Tisza-Lajos*-alapítványt illetőleg 151 K,

a Faragó-Béla-alapítványt illetőleg 500 K. A Wagner-Károly-alapítvány javára 109 K 80 f.

Jelenti továbbá a titkár, hogy: az 1911. év végén mutatkozó 11.952 K 61 f pénzkészletből a közgyűlés határozata értelmében a Wagner-Károly-alaphoz 2000 K csatoltatott, továbbá a báró Bánffy-Dezső-alapnak 6000 K adatott át s végül a fennmaradó 3952 K 61 fillér az alaptőkéhez volt csatolható.

Jelenti végül a titkár, hogy a székesfehérvári ismeretlen alapítvány tulajdonát képező 1860. évi 3596/19. számú államsorsjegy névértékkel kisorsoltatván, ez, valamint a legutóbbi választmányi ülés határozata értelmében az előbbeni években kisorsolt 4 darab sorsjegy az alap készpénzének, valamint egy darab 2000 K n. é. földhitelintézeti szab. és talajjavítási záloglevél eladásából befolyt készpénz felhasználásával pótolttak.

IV. A titkár bemutatja özv. báró Bánffy Dezsőné, báró Bánffy Kázmér és báró Bánffy Ferencz leveleit, amelyekben köszönetet mondanak a legutóbbi közgyűlésen báró Bánffy Dezső felett tartott emlékbeszédért.

Tudomásul szolgál.

V. Bemutatja továbbá a titkár gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter urnak az I. alelnök urhoz intézett alábbi táviratát, amely válasz az egyesület üdvözlő feliratára:

Köszönettel vettem az Országos Erdészeti Egyesület mult hó 17-iki közgyűléséből küldött szíves üdvözlését. Fogadja méltóságod, az Országos Erdészeti Egyesület részére is, a megtisztelő megemlékezésért hálás köszönetem nyilvánítását.

Gróf Serényi Béla.

Örvendetes tudomásul vétetik.

VI. A titkár bejelenti, hogy valamennyi ujonnan választott választmányi tag a felajánlott tisztséget elfogadta.

Tudomásul szolgál.

VII. Podhradszky András vál. tag levélben minden indokolás nélkül bejelentette a választmányi tagságról való lemondását és az egyesületi tagok sorából való kilépését.

Az igazgató-választmány sajnálattal veszi tudomásul régi tagjának ezen elhatározását.

VIII. Faragó Béla jogutódjának értesítése, hogy a Faragó Béla-féle alapítvány 1911. évi harmadik segélye az első helyen jelölt Kernács Gyulának adassék, tudomásul szolgál.

IX. A földmivvelésügyi miniszter értesítése az 1911. évben kiosztásra kerülő erdősítési jutalmakról örvendetes tudomásul vétetik.

X. A titkár jelenti, hogy egyesületünket az Orsz. Magyar Kereskedelmi Egyesülés „mezőgazdasági többtermelés és kereskedelem“ czimén tartott értekezletére meghívta s azon Horváth Sándor alelnök és a titkár részt vett, de erdőgazdasági kérdések azon nem merültek fel.

Tudomásul szolgál.

XI. Mattanovich Károly r. tagnak a közgyűlés elé terjesztett indítványát az Erdészeti Lapokban nyitandó „Levélszekrény“ rovat ügyében az igazgató-választmány a lapfelügyelő bizottsághoz utasítja véleményadás végett.

XII. Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesületének átiratát a vadászati törvény módosítása tárgyában, továbbá Barthos Gyula r. tagnak a közgyűlés elé terjesztett indítványát az orrvadászat meggátlása tárgyában, az igazgató-választmány Téglás Károly elnöklete alatt Csupor István és Török Sándor választmányi tagokból álló bizottságnak adja ki, utalással az egyesületnek a vadászati törvény revíziójára nézve történt régebbi állásfoglalására. (Lásd az igazgatósági választmánynak 1897. évi június hó 4-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyvet.)

XIII. A titkár felhívja a választmány figyelmét arra, hogy Selmezbánya város emlékirattal fordult a miniszterelnökhöz, amelyben kéri, hogy az ottani főiskola elvitelének kérdését kormánynyilatkozattal vegye le a napirendről. Szükségesnek tartaná továbbá, ha az igazgató-választmány foglalkoznék az erdészeti főiskola szervezetének, tan- és vizsgarendjének azon kérdéseivel, amelyeket Muzsnay Géza vál. tag az Erdészeti Lapok 1910. évi decemberi füzetében felvetett, foglalkozzék végül a főiskola tulsufoltságával és az annak elhárítására alkalmas eszközökkel.

Az igazgató-választmány beható eszmecsere után elhatározza, hogy az erdészeti főiskola ügyeire nézve az illetékes földmivvelésügyi miniszterhez felterjesztést intéz, amelyben a főiskola elhelyezésére

nézve régebben elfoglalt álláspontját újból a kormány tudomására hozza. Elhatározza továbbá, hogy a főiskolai oktatás említett többi kérdéseinek megvitatására és javaslatétel céljára bizottságot küld ki és ebben Tomcsányi Gyula elnöklete alatt Arató Gyula, Muzsnay Géza, Téglás Károly és Vadas Jenő választmányi tagokat kéri fel a közreműködésre.

XIV. Az Országos Iparegyesület ártirt a métermértéknek a fakereskedelem terén való érvényesítése ügyében. Az igazgató-választmány elhatározza, hogy az Országos Erdészeti Egyesület ebbeli régebbi felterjesztését úgy a kereskedelemügyi, mint a földmivelésügyi miniszter uraknál megújítja és a métermértéknek úgy a fakereskedelem, mint az erdei termelés terén való kötelező érvényesítését szorgalmazza.

XV. A Magyar-Bosnyák-Herczegovinai Központ felszólítására a választmány elhatározza, hogy évi 100 K tagdíjjal csatlakozik e központhoz.

XVI. A titkár tekintettel arra, hogy az egyesület és az Erdészeti Lapok ügyforgalma idővel rendkívül megszorodott, egy új délutáni segéderő alkalmazását hozza javaslatba, évi 1000 K javadalmazással. Ez az összeg a f. é. költségvetésben ugyan nincsen előirányozva, de a várható bevételi többletben minden bizonynyal fedezetet talál.

Az igazgató-választmány az új segéderő alkalmazását elhatározza.

XVII. Az elnökség indítványára az igazgató-választmány elhatározza, hogy az egyesületi székházat felvonókészülékkel (lifftel) látja el s az elnökséget felhatalmazza, hogy 20.000 K maximális költség erejéig a szükséges intézkedéseket tegye meg. A költségek egyelőre a letéti számadás terhére fizetendőek ki és a közelebbi évek kezelési feleslegeiből térítendőek meg. A költségek kamata és törlesztése — amennyiben nem az egyesületi helyiségek és a tisztviselői lakások terhére esik — az érdekelt lakások lakbérének megfelelő emelése által nagyrészen megtérül.

XVIII. A titkár bejelenti, hogy *Németh* János egyesületi irnok f. évi január hó 1-jével áthelyezés miatt kilépett az egyesület szolgálatából s helyette *Lehoczky* János alkalmaztatott.

Tudomásul vétetik.

XIX. Libohorszky József házmesternek és hivatalszolgának drágasági pótlék iránti kérvényét az igazgató-választmány nem veszi érdemleges tárgyalás alá, mivel a felvonó létesítésével kapcsolatban annak kezelése fejében javadalmazása ugyanis némileg emeltetni fog.

XX. Az igazgató-választmány az Erdő című lapra előfizető vármegyéknek annak idején nyújtott azt a kedvezményt, hogy erdőőri állásokra vonatkozó pályázati hirdetőményeik díjtalanul közöltnének, 1913 január 1-től kezdve teljesen beszünteti.

XXI. Martincsák Kornél elhunyt tag 24 koronánál több tagdíjat fizetett be kelleténél. Az igazgató-választmány elrendeli, hogy ez a felesleg özvegyének visszatéríttessék.

XXII. Gróf Zichy Béla kéri, hogy atyjának, gróf Zichy Nep. Jánosnak alapító tagsági jogai reá átruháztassanak.

Az alapszabályok értelmében teljesítettik.

XXIII. Új rendes tagokként felvették: erdősi *Baiersdorf* Nándor, aj. Bodor Jenő; *Csatay* Gyula, aj. Kondor Vilmos; *Erdészeti és Vadászati Altsztek Orsz. Szövetsége*, aj. a titkár; *Festetich* Pál gróf, aj. a titkár; *Groszman* Imre, aj. Merényi Gyula; *Harkó* Lajos, aj. Trauer Gyula; *Herczegprimási uradalmak jószágigazgatósága*, aj. Csupor István; *Jaczó* András, aj. Bodnár Richárd; *Kristen* Ottó, aj. Rónai György; *Kovácsik* Dezső, aj. Schlosser István; báró *Marschall* Ernő, aj. Béky Albert; *Modrovich* Ferencz, aj. Pribnow Pál; *Muraközy* Pál, aj. Márton Sándor; *Nagy* Lajos, aj. Schlosser István; *Navratil* Gyula, aj. Medveczky Ernő; *Obuch* Mihály, aj. Ferster Ede; *Plentzner* Frigyes, aj. Rónai György; *Perényi* Árpád, aj. Csupor István; *Pintér* Lajos, aj. Rónai György; *Sallak* János, aj. Bodnár Richárd; *Schmid* Ferencz, aj. Mayer Gyula; *Totth* László, aj. Kolossy Imre; *Vajda* Gyula, aj. Szalai Ernő; *Wrba* Mihály, aj. Péch Dezső.

K. m. f.

KÜLÖNFÉLÉK.

Felolvasás az Országos Erdészeti Egyesületben. Mult hó 15-én *Káán* Károly m. kir. erdőtanácsos az Országos Erdészeti Egyesületben felolvasta *Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége* című gazdaságtörténeti tanulmányát, amelyet olvasóink előző füzetünkéből már ismernek. A felolvasást, amely a régmultakra érdekes fényt vetett, az Országos Erdészeti Egyesület nagytermét megtöltő hallgatóság nagy érdeklődéssel hallgatta. Ott volt az elnöklő dr. *Bedő* Albert alelnökön kívül *Bartóky* József államtitkár, *Horváth* Sándor, *Rónay* Antal, *Lászlóffy* Gábor, *Csik* Imre, *Téglás* Károly miniszteri tanácsosok, *Nagy* Károly, *Arató* Gyula, *Pécs* Kálmán, *Nagy* Vincze, *Kócsy* János, *Gyöngyössi* Gyula és *Schmidt* Károly főerdőtanácsosok stb. A termet *Decrett* József olajfestményü arczképe díszítette, övezve azon jegenyefenyvesek ágaiból font koszorúval, amelyek az ő idejében telepítettek az óhegyi völgyben (Zólyom m.). A felolvasást a Schuller-féle vendéglő téli kertjében vacsora követte, amelyen mintegy 75-en vettek részt s amely a leglelkesebb hangulatban folyt le.

A kopár-, futóhomokos és vizmosásos területeken teljesített erdősitések állami segélyezése. A m. kir. földművelésügyi miniszter az évről-évre szokásos módon azokat az anyagilag szorultabb helyzetben levő birtokosokat, akik közgazdasági érdekből befásítandó kopár-, futóhomokos s vizmosásos területeken az 1911. év folyamán sikeresen erdősitettek, állami pénzsegélyben részesítette.

Összesen 904 birtokos részére mintegy 3605 kat. hold kiterjedésű kopárterületen teljesített erdősités után 127.038 korona állami pénzsegély utalványoztatott ki.

Ezen állami pénzsegély kiosztása az alábbi módozatok mellett történt:

A mult év elején kiutalványozott 364 birtokos részére 13046 kat. hold kopárterület beerdősítésére 40.713 korona oly feltétellel, hogy az erre különösen rászorult birtokosok a kiutalt államsegélyt a beerdősítés sikeres teljesítésének a kezelő m. kir. erdőtitst részéről történt igazolása után azonnal felvehették.

Hasonlóképen a múlt év elején 258 birtokos részére 1427·3 kat. hold beerdősítésére 65.354 korona utalványoztatott ki közvetlenül az illető kezelő erdőtiszt kezéhez abból a célból, hogy ezek az erdősítések a kezelő erdőtiszt közvetlen vezetése és felügyelete mellett foganatosíttassanak.

Végül a folyó év elején 20.971 korona pénzsegély osztatott ki utólagosan 282 olyan birtokos között, kik az 1911. év folyamán 873·6 kat. hold kiterjedésű kopárterületet önként sikerrel beerdősítettek s akiknek az államsegély adományozása az erdősítések sikeres létesítése esetére már az 1911. év elején kilátásba helyeztetett.

Óriási szlavóniai tölgytörzs. Az osztrák birodalmi erdészeti egyesület tagjainak figyelmét múlt évi szeptember hó 13-án a szávamenti világhírű tölgyesek Boljkovo nevű, még az 1909. évben értékesített vágásában egy gyönyörű, teljesen ágztiszta, gyertyaegyenes, rendkívül magas tölgytörzs kötötte le s tárgya volt rendkívüli érdeklődésüknek és bámulatuknak.

Erről a tölgytörzsről ezen alkalommal megállapított, hogy mellmagassági átmérője 118 *cm* és összes magassága mintegy 42 *m*, a műfa hosszát pedig 30 *m*-re becsülték.

A szóban levő tölgyóriás, amely századokon keresztül dacolt az idő viharával és viszontagságaival, e napokban került fejsze alá.

Azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha a szóban levő tölgyóriásból kikerült fűrészrönköknek méreteit emlékül ide feljegyzem, annak bizonyítására is, hogy a világhírű szlavóniai koros tölgyeseknek e világon párja nem volt s többé nem is lesz.

A tölgyóriásból három fűrészrönkö került ki és pedig:

Egy elsőosztályu 27 *m* hosszú fűrészrönkö teljesen ágztiszta és hiba nélkül a következő méterenkénti hosszban vett vastagsági méretekkel és pedig 109, 108, 101, 97, 94, 93, 91, 90, 90, 87, 87, 85, 84, 82, 80, 79, 78, 76, 76, 75, 75, 75, 73, 70, 67 és 67 *cm*.

A tölgy törzséből kikerült ezen elsőosztályu fűrészrönkön kívül volt a törzsnek egész fent két még fűrészrönköre alkalmas ága, amelyekből egy 9 *m* és egy 6 *m* hosszú másodosztályu fűrészrönkö került ki, az elsőnek méterenkénti hosszban vett vastagsági méretei 52, 48, 47, 46, 40, 37, 36 és 34 *cm* és a másodiknak 48, 46, 41, 37, 36 és 34 *cm*.

A 27 m hosszú I. osztályu fűrészrönkönek köbtartalma ezek szerint $15\cdot369 m^3$.

A 9 m hosszú rönkönek $1\cdot336 m^3$ és a 6 m hosszú rönkönek $0\cdot779 m^3$ az egész törzs műfára alkalmas részeinek fatömege tehát $17\cdot484 m^3$, értéke a legközelebbi vasuti állomásra kiszállítva m^3 -enként 140 korona eladási árt véve alapul, összesen 2447 korona 76 fillér.

Tanninfa vagy tüzifa nincsen, mert a csekély ágfa kis forgácsokra foszlott széjjel a nagy óriás döntésekor, amely eséstől az egész környék visszhangzott.

A 27 m hosszú elsőosztályu fűrészrönköt a vevő ily hosszban az erdőből nem fogja kiszállítani, mert ily hosszú fűrészanyagra kereslet nincsen, hanem a rönköt az erdőben két rönköre a keresett hosszakban szétfűrészeli és két rönkö gyanánt nyers állapotban valamelyik tölgyfával kereskedő külföldi cégnek adja el.

(Bokor Róbert.)

A Magyar Fakereskedők és Faiparosok Országos Egyesülete közgyűlését márczius hó 15-én tartotta Bedő Albert dr. elnöklete alatt. A közgyűlés elé terjesztett jelentésből a következőket emeljük ki: Az egyesület felterjesztéssel fordult a kereskedelemügyi miniszterhez a hazai ipar fejlesztéséről szóló 1907. évi III. t.-cz. 8. §-ban körülírt kisajátítási jognak kiterjesztése érdekében oly értelemben, hogy a kisajátítási jog ne csak a gyári, mező- és erdőgazdasági célokra szolgáló iparvágányokra, sodronypályákra, világítási vagy erőátviteli és csővezetékekre terjedjen ki, hanem az ipartelepek, nevezetesen fűrészművek és rakodók, valamint munkáslakházak céljaira szükségelt területek is legyenek kisajátítás útján megszerezhetők. Mellesleg megjegyezzük, hogy ugyanezzel a kérelemmel az Országos Erdészeti Egyesület már 1900-ban fordult a kormányhoz.

Tiltakozott az egyesület egyes adó kivető bizottságok azon eljárása ellen, hogy a fatermelők és kereskedők III. oszt. kereset-adójának meghatározásánál a fűrésztelepek üzleti eredménye után is külön III. oszt. kereseti adót vetettek ki.

Foglalkoznia kellett az egyesületnek ismét a Romániában megtelepedett magyar faiparosok érdekeivel is, amennyiben a román kormány újból oly törvényt kívánt hozni, amely a Romániában termelt fűrészelt, faragott vagy hasított tölgyfát 100 kg-ként

8 franknyi, vagonként tehát 800 franknyi kiviteli vámmal terhelve volna. Az egyesület felterjesztésére megindult diplomáciai akció teljes sikerre vezetett, amennyiben a már megletelepült fatermelő vállalatok ezen törvényjavaslat hatálya alól kivonattak.

Foglalkozott az egyesület továbbá a magyar államvasutak mizériáival, sürgette a budapesti pályaudvarok rendezését és követelte, hogy a fatermelő állomásokról csupán a fa elszállítására szolgáló zárt tehervonatok közlekedjenek, a tűzifa szállítására pedig január 1-től május 31-ig 10⁰/₀-os díjkedvezmény engedélyeztessék.

Eredménytelen volt az egyesületnek a tölgytalpfák átvétele iránt a kereskedelemügyi kormányhoz intézett beadványa.

Kérte az egyesület, hogy tutajosok a visszautazásnál már akkor is fél III-ad osztályu menetdíjat fizessenek, ha csak ketten utaznak vissza. Most ez a kedvezmény csak öt munkás utazása esetén áll fenn.

Foglalkozott az egyesület még a munkásbiztosításnak a törvény hiányos rendelkezései és a bírói gyakorlat és közigazgatásunk lassúsága által egyaránt zavaros és összekuszált ügyével, továbbá a hadseregszállítások és a saját kebelében felállítandó választott bíróság kérdésével.

Az erdészeti főiskola állattani gyűjteményét e helyen legutóbb „szegényes“-nek mondtam. Kötelességem e kritikámat ugyan ezen helyen az igazságnak megfelelően módosítás alá vetni.

Időközben ugyanis alkalmam volt a nevezett állattani gyűjteményt szemügyre vennem és örömmel konstatálhattam, hogy tizesztendő alatt e gyűjtemény hatalmasat fejlődött!

Barthos Gyula.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

Kérjük az uradalmak t. vezetésegeit, hogy erdőtisztai létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére *Szalai* Ernő közalapítványi erdőtanácsost közalapítványi főerdőtanácsossá kinevezem.

Kelt Bécsben, 1912. évi márczius 15-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

GRÓF ZICHY JÁNOS s. k.

A Személyem körüli miniszterium ideiglenes vezetésével megbizott magyar miniszterelnököm előterjesztésére *Szeitler* Ferencz uradalmi főerdésznek, sok évi hű szolgálata elismerésül, a koronás arany érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bécsben, 1912. évi február 28-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

GRÓF KHUEN-HÉDERVÁRY KÁROLY s. k.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Horvát* Béla m. kir. erdőtanácsost, sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálatainak elismerése mellett — saját kérelmére — állandó nyugalomba helyezte.

Változások és kitüntetések a Coburg hercegi erdészeti tisztikarnál:

Fülöp Szász Coburg Gothai herceg *Gál* Lajos ebenthali erdőhivatali főnököt I. o. erdőmesterré, *Szénássy* Béla erdőrendezősségi főnököt főerdőmérnöké, *Holéczy* Gusztáv, *Szontagh* Andor, *Podhradszky* Pál erdőmérnököket főerdőmérnökökké, jelenlegi állomáshelyeik megtartása mellett nevezte ki. Továbbá áthelyezte *Szontagh* Andor főerdőmérnököt Nagyőrözéről a murányi pénztárhoz ellenőrnek, *Lukovich* Attila murányi pénztári ellenőr főerdőmérnököt Nagyőrözére erdőgondnoknak, végül *Buday* Aladár erdőmérnökjelöltet hasonló minőségben a szittnyai erdőhivatalhoz, Szentantálra.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

KÖRRENDELET.

Valamennyi törvényhatóságnak.

19426/II/2/1911. földmiv. min. szám. — Több oldalon felmerült kétségek eloszlatása végett a belügy- és a pénzügyminiszter urakkal egyetértőleg értesitem, hogy a vadászterületek őrizetére és a vadállomány gondozására felfogadott egyének közül a fegyveradóról és vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t.-cz. 6. §-ának *b)* pontja alá tartozóknak, tehát *vadászcselédeknek* csak oly egyének tekintethetők, kik a hivatali elődöm által a belügyminiszter urral egyetértőleg kiadott 1893. évi 40086. sz. utasítás szerinti vadőri vizsgát le nem tették.

Ezzel kapcsolatban rendelem, hogy azok a vadászati alkalmazottak, kik a vadőri vizsgát letették, ennél fogva cselédeknek nem tekinthetők, szolgálatba lépésük alkalmával a vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz. 41. §-a rendelkezéseinek figyelembevételével mellett hatóságilag felesketendő, minek megtörténte e törvényszakasz *c)* pontja értelmében részükre az *A)* alatti minta szerint kiszolgáltatandó hivatalos bizonyítványban kifejezendő.

Amennyiben pedig oly vadászati alkalmazottak lennének szolgálatban, akik — noha nem vadászcselédek — ezidő szerint még nincsenek felesketve, utasítom, hogy azoknak az illetékes hatóság által leendő felesketéséről haladéktalanul gondoskodják.

Jelen rendeletem hatálya nem terjed ki azon vadászcselédekre vagy vadászati alkalmazottakra, akik már jelen rendelet keltét megelőző időben lettek felesketve, jóllehet a vadőri vizsgát eddig el esetleg le sem tették.

Egyöntetű eljárás végett ezen vadászati alkalmazottak (vadőrök, vadászati felvigyázók, felügyelők és intézők stb.) eskü letételéhez a *B)* alatt csatolt minta szerinti „Eskületételi jegyzőkönyv“ szövege használandó. Az eskü a főszolgabíró (polgármester, Budapesten a kerületi előljáróság) előtt teendő le, minek megtörténte után az eskületételi jegyzőkönyv aláíratván, iktatói számmal ellátandó s irattárba helyezendő.

Felhivom továbbá, hogy a vadászati alkalmazottakról, a főszolga-

bírák (székesfővárosi kerületi előljárók, thjf. városi rendőrkapitányok vagy a tanács által megbízott tisztviselők és rendezett tanácsú városok polgármesterei) által a C) alatti minta szerint pontos nyilvántartást vezetessen, kötelességévé tévén az ekként felesketett és hatóságilag nyilvántartott vadőröknek, hogy szolgálatuk közben az általam egyidejűleg kiadott „Felesketett vadőr“ felírásu bádogjelvényt feleskettetésük után azonnal, legkésőbb három nap alatt az illetékes m. kir. adóhivaltól beszerezzék s azt szolgálatuk közben külső kabátjuk baloldalára tűzve, szembetünő helyen viseljék és ezzel magukat az eskübizonyítványok előmutatása nélkül is felismerhetővé tegyék.

Megjegyzem, hogy ezen rendeletem életbelépte előtt felesketett vadőrök részére a vadőri jelvény viselése ezentul szintén kötelező, miért is gondoskodjék arról, hogy az érdekeltek (vadászterület-tulajdonosok) megfelelőleg értesíttessenek és hogy a vadőri jelvények régebbi eskütételük igazolása esetében ily vadőrök részére is kiszolgáltassanak.

A vadőri jelvényt jogosulatlanul viselni tilos.

Intézkedtem, hogy a vadőri jelvények a m. kir. adóhivataloknak megfelelő számban szétosztassanak és hogy azok a jelvényeket az eskübizonyítványokkal felruházott vadőröknek darabonként 1 K vételár ellenében kiszolgáltassák. Ha a felesketett vadőr szolgálatától megválízik és hasonló szolgálatot két hónap leforgása alatt el nem vállal, úgy eskübizonyítványát, mint vadőri jelvényét — az utóbbit minden kártalanítás nélkül — szolgálat-adójának a szolgálatból való kilépésével egyidejűleg beszolgáltatni köteles. Az így bevont jelvény és bizonyítvány a hatóságnak 15 napon belül átadandó, mely azokat megsemmisíti.

Ha azonban a vadőr két hónap leforgása alatt más szolgálat-adónál vagy más állomáshelyen új szolgálatot vállal, úgy a beállott változás a szolgálat-adó által az illetékes hatósághoz három nap alatt bejelentendő, mely által ez egyrészt a nyilvántartásban, másrészt a bizonyítványban feltüntetendő, s ha az állomáshelyeken beállott változás oly természetű, hogy ezáltal a vadászati alkalmazott (vadőr, vadászati felvigyázó, intéző) más főszolgabirói járás (kerület, város) területén nyerne alkalmazást, úgy e körülmény a nyilvántartásban mindkét érdekelt hatóság által feljegyzendő.

Aki a vadőri jelvényt az előirt időre be nem szerzi, azt szolgálata közben nem viseli, valamint az, aki azt jogosulatlanul viseli, avagy a vadőri jelvényt és eskübizonyítványt a jelen rendelet ellenére megtartja, végül az, aki a beszolgáltatott vadőri jelvényt és eskübizonyítványt a hatóságnak 15 napon belül át nem adja, és a szolgálatban lépő vadórt három nap alatt be nem jelenti, kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

Az 1879. évi XL. t.-cz. 1. §-a értelmében kihágásnak nyilvánított ezen rendőri rendelkezések és tilalmak megszegése miatt az eljárás a rendőri büntető bíróságként eljáró közigazgatási hatóságnak (a székeslőváros területén a ker. előljáróság, vidéken polgármester, illetve rendőrkapitány vagy főszolgabíró) hatáskörébe tartozik.

Harmadfokban a belügyminiszter bíraskodik.

Az eskübizonyítványoknak elveszése esetén a felesketett vadőrökről vezetendő „Nyilvántartás“, illetve „eskületéti jegyzőkönyv“ adatai alapján új másolati példány állítandó ki, ennek kiszolgáltatása azonban csak az eredetinek a hasonló okiratokra nézve fennálló szabályok szerint eszközölt semmisnek nyilvánítása után történhetik meg.

Végül értesitem, hogy amennyiben egyes vadászterületek őrizetével, védelmével, felügyeletével stb. oly egyének lennének megbizva, akik az 1879. évi XXXI. t.-cz. 31. §-ában körülírt erdőtisztzi vagy erdőőri esküt letették s ebbeli minőségben tényleg szolgálatot teljesítenek, a vadőri eskü letételére nem bocsáthatók s ennél fogva a vadőrök nyilvántartásába sem vezetendők s a vadőri jelvény viselésére sem kötelezendők.

Budapest, 1912 február 1.

Gróf Serényi s. k.

.....szám. $\frac{19426.}{911. II. 2. F. M.}$ sz. rend.-hez A) minta.

Bizonyítvány,

melynek alapján igazolom, hogy
 i lakos, ezidőszerint
 szolgálá-
 tában álló vadőr (vadászati felügyelő, intéző) az 1883. évi XX. t.-cz.
 41. §-ában s illetőleg a földmivelésügyi m. kir. miniszternek
 1911. évi 19426. számú rendeletében közölt esküt a mai napon
 előttem letette.

Kelt.....

P. H.

Jelen bizonyítványt a vadőr szolgálat teljesítése közben magával hordani köteles. A szolgálatadó személyében, valamint az alkalmaztatás minőségében és helyében beállott időszaki változások az *illetékes* hatóságnak mindenkor bejelentendők s a hatóságok által ennek megtörténte a bizonyítvány hátlapján feljegyzendő.

$\frac{19426.}{911. II. 2. F. M.}$ sz. rend.-hez B) minta.

Eskületételi jegyzőkönyv.

Én..... esküszöm a mindentudó és mindenható Istenre, hogy a gondviselésemre bízott vadászterületre, annak vadállományára s összes berendezéseire szorgalommal és föltétlen hűséggel felvigyázok és azokat minden kártól tőlem telhetőleg megvédelmezem; hogy azokat, kik a vadászterületet, annak vadállományát és berendezéseit megkárosítani megkísérlik, vagy tetteleg megkárosítják, személyválogatás nélkül, késedelem nélkül feljelentem és bevallom; ártatlanra soha semmit reá nem fogok, a vadászterületet, vagy szolgálatomat előljárom tudta és beleegyezése, avagy mellőzhetetlen szükség nélkül el nem hagyom s mindarról, ami gondviselésemre bízatik, minden időben számot adok. Isten engem úgy segítjen.

Kelt..... 19..... év..... hó..... n.

Előttünk:

19426.
911. II. 2. F. M. sz. rend.-hez C) minta.

NYILVANTARTÁS

..... vármegye

.....
járásában alkalmazott felesketett vadőrökről
(vadászati felügyelők, intézők stb.).

Sorszám	A bejelentés kelte	Az eskütelíteli jegyzőkönyv iktatói száma	A felesketett vadőr (vadászati felügyelő, intéző)		A szolgálat- adó neve	Az őrzésére (fel- ügyeletére) bízott terület megjelölése	A szolgálatból való távozás napja	J e g y z e t	
			ne ve	születési					
				é ve					h e l y e

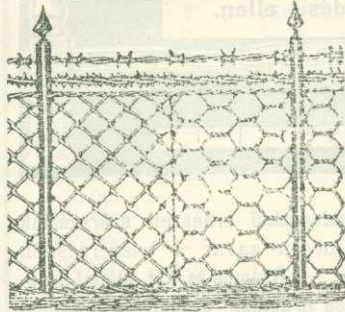

Az „Erdészeti Lapok“ 1912. évi VII. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díj szabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttal szedett hirdetés milliméterenkint *a)* feladási hirdetéseknel 30 fillér, *b)* más hirdetéseknel 20 fillér. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttal szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammonként 25 koronáért magasabb árért mellékeltetnek.

Vadaskertsövények

a legjobb drótanyagból, továbbá kert-
sövények, háromfüdvarok, tennispályák
részére. (2-15.)

Alpenländische Drahtindustrie
Ferd. Jergitsch' Söhne

Wien, IV/1., Pressgasse 29.

Telefon 4144. :: Graz, Göstinger
Maut und Klagenfurt Postfach 265.

197. számú képes katalógust ingyen és
bérmentve a legközelebbi eső irodából.

POSZTÓ

Uri és női divatszöveteket
ajánl a kiviteli ház

Skorkovský Prokop és fia

Humpolec, Csehország.

Minták kívánatra frankó. Jutá-
nyos árak. Esetleg az uri öltö-
nyöket el is készítteljük. (s. IV. 2.)

ZEFIR

Roboz Ödön és Társa

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18. :: Telefon 167-28.

állandóan vesznek bármely mennyiségben tölgy, kőris, jávor,
dió, éger, cseresznye, gyertyán, bükk és másnemű kemény-
fát úgy gömbölyű, mint fűrészelt állapotban. (3. XII. 12.)

FÖRSTER-KREIDE

MÜLLER ÁRMÍN
 vas- és fém-tömegekgyára,
 erdészeti mérő- és jelzőeszközök

BUDAPEST, VI., CSÁNGÓ-UTCZA 3/a.

TELEFON 137-57.

Magy. kir. postatakarékpénztár-számla 26566.
 Cheque-számla a Központi Kereskedelmi és
 Iparbanknál.

KÜLÖNLEGESSÉG:
 szab. „Herkules“ vaskapcsok, talp-
 fák és egyéb fák repedése ellen.

Az egyetlen hazai ilyenmü válat, hol mindennemü erdészeti szerszámok
 jutányos áron központositva vannak. Nincsen zavar a beszerzésnél,
 gyors és pontos kiszolgálás, versenyárak. — Számos m. kir. állami erdő-
 hivatal, járási erdőgondnokságok, városi és uradalmi erdőhivatal allandó
 szállítója. Tömeges elismerőlevél vevőktől.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. (1. XXIV. 25.)

Magas csirakéességü
erdei magvakat

■■■■ szállít jutányosan ■■■■

Böhmerwälder Waldsamen-Klenganstalt
 ■■■ Gesellschaft m b. H. ■■■

Budweis, Cseherdő.

(5. XII. 5.)

Erdei facsemete

== 1912. évi tavaszi szállításra. ==

800.000	drb	2 éves luczfenyő	<i>Picea excelsa</i> ,	magonez
1,200.000	"	3 " " " "	" " " "	" "
10.000	"	5 " " " "	" " " "	átiskolázott
10.000	"	3 " " " "	jegenyefenyő <i>Abies pectinata</i> ,	magonez
300.000	"	2 " " " "	banksfenyő <i>Pinus banksiana</i> ,	" "
10.000	"	3 " " " "	" " " "	átiskolázott
35.000	"	3 " " " "	kékfenyő <i>Picea pungens glauca</i> ,	magonez
85.000	"	2 " " " "	douglasfenyő <i>Pseudotsuga douglasi</i>	" "
5.000	"	2 " " " "	vörösfenyő <i>Larix europaea</i>	" "
1.500	"	3 " " " "	" " " "	suháng
600.000	"	2 " " " "	feketefenyő <i>Pinus austriaca</i> ,	magonez
400.000	"	2 " " " "	" " " "	átiskolázott
300.000	"	3 " " " "	" " " "	magonez
1,000.000	"	2 " " " "	kocsánytalan tölgycsemete	" "
1,000.000	"	1 " " " "	kocsányostölgy <i>Quercus pedunculata</i>	" "
200.000	"	2 " " " "	" " " "	" "
75.000	"	3 " " " "	" " " "	" "
800.000	"	1 " " " "	kóris <i>Fraxinus americana alba</i> ,	magonez
300.000	"	2 " " " "	" " " "	" "
10.000	"	1 " " " "	" " " <i>ornus</i> ,	" "
116.000	"	2 " " " "	" " " "	" "
50.000	"	3 " " " "	" " " "	" "
85.000	"	1 " " " "	" " " <i>excelsior</i>	" "
85.000	"	2 " " " "	" " " "	" "
16.000	"	2 " " " "	mezgéséger <i>Alnus glutinosa</i>	" "
35.000	"	2 " " " "	hamvaséger " <i>incana</i>	" "
1,100.000	"	1 " " " "	ákác <i>Robinia pseudoacacia</i>	" "
3.000	"	1 " " " "	diófa <i>Juglans nigra</i>	" "
1.500	"	2 " " " "	" " " "	" "
200	"	3 " " " "	" " " "	" "
6.000	"	2 " " " "	juhar <i>Acer pseudoplatanus</i> ,	magonez
2.000	"	3 " " " "	" " " "	suháng

Továbbá : kislevelű hársfa és *gleditsia* magonez.

A csemeték minősége elsőrendű.

Árjegyzéket kívánatra küld :

Junghans E. erdőgondnoksága,

Lankás (Lunkaszpric), posta Bihardobrosd (Dobrest).

Bihar megye.

(4. XII. 11.)

Kltünő minőségű, tülevelű és lomblevelű

**Erdészeti magvak,
Facsemeték,**

Gyümölcsmagvak,
Tölgymakk, kocsányos és kocsánytalan,
Bükkmag,
Gazdasági- és fűmagvak,
Fűmagkeverékek,
Sorfák,
Diszfenyők,
Diszbokrok,
Gyümölcsfak és vadonczok,
Rózsák legnemesebb fajokban,
Remis-csemeték,
Helianthi és
Csicsóka vadetetésre.

Faiskolaterület 100 hold.

FARAGÓ BÉLA

CS. ÉS KIR. UDV. SZÁLLÍTÓ

ZALAEGRSZEK

(6. IV. 4.)

Mag- és csemeteárjegyzék megjelent.

Árajánlattal szivesen szolgálók.

Faeladás. 31608/2238/1912. szám. — A boszniai és hercegovinai országos kormány erdőigazgatósága az alant megnevezett bos. Novi járásban fekvő erdőrészen, hozzávetőlegesen megállapított famennyiséget tövön, versenytárgyalás útján eladja és pedig:

Az eladandó erdőrészeszám	Erdőterület	Vasut, mely felé a fa gravitál	Leteendő bánatpénz koronákban
1	Pastirevo	Banjaluka—Sunja cs. és kir. katonavonat	4100

Az 1 koronás boszniai bélyeggel és az előirt bánatpénzzel ellátott, lepecsételt írásbeli ajánlatok, melyek csak a megnevezett erdőrészes egész famennyiségére szólhatnak, legkésőbb 1912. évi

november hó 15-ig délelőtt 11 óráig, az országos kormány erdőigazgatóságánál nyújtandók be.

Az erre vonatkozó részletes hirdetemény az ajánlati minta, valamint a versenytárgyalási feltételek az országos kormány erdőigazgatóságánál megtekinthetők, hol kívánatra szóbeli tájékoztató-sok is adatnak.

Sarajevó, 1912. év. február hó 10-én.

(10. III. 3.)

*Bosznia és Hercegovina országos kormány
erdőigazgatósága.*

Uri ruhák készítéséhez való

JÓ BRÜNNI POSZTÓT ÉS LODENT

legjutányosabb gyári áron szállit

ETZLER és DOSTAL, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállitói

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.

Dus mintagyűjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve.

Magyar levelezés.

(7. VI. 4.)

Erdei magvakat és azok csemeteit

magasértékű, fajtiszta és feltétlen
megbízható minőségben ajánlja:

SÁNDOR IMRE

erdészeti magkereskedő
és csemete-nagytermelő,

SZÉKESFEHÉRVÁR.

(9. IV. 3.)

Akác- és gledicsiamagvak!

Kocsányos, kocsánytalan tölgymakk!

STAINER GYULA

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI UDVARI SZALLÍTÓ

Magyar magpergetőgyár, erdészeti magkereskedés, csemetekivíteli telep

KORMEND (Vas megye).

Erdészeti magvak!

Elismert megbízható minőségű, szavatolt csiraképességűi:

Tülevelű, lomblevelű magvak:

Luczfenyő, erdeifenyő, vörösfenyő, fekete-fenyő, jegenyefenyő, banksfenyő, simafenyő stb.

Akác-, gledicsia-, kocsányos- és kocsánytalan tölgymakk!

Gyümölcsmagvak: Alma-, körte-magvak, prima.

Facsemeték!

Tülevelű-, lomblevelű facsemeték

1, 2, 3 és 4 évesek.

Disz- és sorfák. Diszfenyők. Buxus fűmagkeverékek. Gyümölcsvadonczok.

➡ Árjegyzékem megjelent. ➡

KÜLÖN ÁRAJÁNLATTAL AZONNAL SZIVESEN SZOLGÁLOK.

Fenyőmagvak!

Erdészeti csemeték!

(11. V. 3).